

פרק תשיעי

פ"ט מ"א

אסור משום כלאים

מלמד נעליים ביום הכיפורים

שאלה האם מותר לטלטל נעליים ביום הכיפורים, או שמא כיון שאסור ללובשם דינם כמוקצה ואסורים בטלטול?

תשובה נאמר בשו"ע (או"ח סימן שח סעיף מז) יש אוסרים לטלטל בגד שעטנו [בשבת], ויש מתירים. וביאר במשנ"ב (ס"ק קס-קסא) שלדעת האוסרים אסור לטלטל את הבגד אפילו לצורך גופו ומקומו, כיון שאסור בלבישה, והוסיף המשנ"ב שהעיקר כדעת האוסרים. ואם כן אולי יש ללמוד מכאן לגבי נעליים ביום הכיפורים שיהיו אסורים בטלטול.

אולם יעוין בשו"ע הגר"ז (שם סעיף פה) שביאר את דעת האוסרים, שאין לבגד שם של כלי שמלאכתו לאיסור [המותר בטלטול לצורך גופו ומקומו], שאין תורת כלי מועיל אלא לכלי שמלאכתו לאיסור בשבת בלבד, אבל בחול מלאכתו להיתר, שראוי הוא למלאכתו בחול [כגון נר שמדליקין בו נפט, שבשבת אינו ראוי לכלום אבל בחול ראוי, כלי כזה מותר לטלטלו לצורך גופו בשבת, מפני שיש עליו תורת כלי], אבל אם גם בחול אינו ראוי למלאכה, כגון בגד שעטנו שאסור להתלבש בו גם בחול, אין עליו תורת כלי ומלבוש כלל, שאף שראוי להשתמש בו תשמיש אחר, כגון לכסות בו כלים, אבל מכיון שאין הבגד מיוחד לתשמישים אלו, אין עליו תורת כלי, עיין שם. ואם כן נעליים שמותר ללובשם כל השנה, ודאי שמותרים בטלטול ביום הכיפורים, עכ"פ לצורך גופם ומקומם.

ועוד שהרי ביום הכיפורים עצמו יש מקרים שמותר ללבוש נעליים, כגון חולה שאין בו סכנה או מי שיש לו מכה ברגלו, או כשהולך במקומות מטונפים וכדומה (כמבואר בסימן תריד), אם כן נראה שאין עליהם כלל דין של מוקצה. וזאת על פי המבואר בביאור הלכה (סימן לא ד"ה אסור להניח) לגבי תפילין בשבת,

שביאר הטעם שצריך להחמיר כמו השיטות שיש לתפילין דין כלי שמלאכתו לאיסור ואסור לטלטלם כי אם לצורך גופו ומקומו, נורק במקום הדחק יש להקל לטלטלם שלא יתקלקלו], כיון שאסור ללבוש תפילין בשבת כלל אפילו שלא לשם מצוה. ואם כן בנעליים ביום הכיפורים שיש מקרים שמותר ללבושם, יתכן שאינם מוקצה כלל. ועוד שהרי במקומות שמותר ללבוש נעליים ביום הכיפורים סתמו הפוסקים ולא כתבו שצריך מיד לאחר שתולץ המנעלים להניחם מידו, ומשמע שאינם מוקצה.

ויש להוסיף על כך את המבואר במסכת ביצה (דף טו ע"א) שסנדל המסומר אסור ללבושו בשבת ויום טוב משום מעשה שהיה, אך מותר לטלטלו, עיין שם. הרי שאם יש איסור לבישה רק בשבת, אין על הנעל שם של מוקצה, ולכאורה ה"ה בעניננו. [ויעוין במסכת שבת (דף ס ע"ב) ובשפת אמת (שם) ובשער המלך (פ"ה מהלכות יום טוב ה"ו)]. ויתכן שאף לאוסרים לטלטל נעל המסומר מותר לטלטל נעליים ביום הכיפורים, דדוקא בנעל המסומר יש גזירה שיבוא ללבושו, אבל ביום הכיפורים לא חששו לזה, וכמו שמותר ליגע באוכל ביום הכיפורים ולא חששו שיבוא לאוכלו כמבואר ברמ"א (סימן תריב ס"י).

שאלה: האם כלי שאינו טבול מוקצה בשבת?

תשובה עוד יש להוסיף, שאין ללמוד מזה שבגד שעטנו הוא מוקצה, בגלל שהוא לא ראוי לשימוש, שאף כלי לא טבול הוא מוקצה בשבת מפני שאסור בשימוש עד שיטבלו אותו. שהחילוק בין הדברים פשוט, שהרי כלי שאינו טבול ראוי לשימוש על ידי שיקנו אותו לגוי ויחזרו וישאלו אותו ממנו, ואין זה דומה לבגד שיש בו שעטנו שאינו ראוי לשימוש כלל.

פ"ט מ"א

אלא צמר ופשתים

לבש בגד אשה עם ד' כנפות והטיל בו ציצית בכלאים האם לוקה

שאלה אדם שלבש בגד פשתן של אשה עם ד' כנפות, ועבר על איסור 'לא ילבש', ואח"כ הטיל בו ציצית של צמר. האם בכהאי גוונא אומרים שהעשה של ציצית דוחה את הלא תעשה של כלאים. ולא ילקה על איסור